POKROK ZÁPADU

PUBLISHED WEEKLY.

Published by Pokrok Publishing Co., 1309-1311 Howard St.—Tel. 2913.

Subscription by mail, - $1.00 per year.

Vychází každou středu.

Vydává: Vydavatelská Spol. Pokroku.

1309 1311 Howard ul. — Telefon 2913.

Předplatné:

V místě s dodávkou do domu.....$1.50
V místě, s dodávkou poštovní.....$1.00
Pošton pro Spojené Státy a Kanadu.....$1.00
Čech.....$1.50

Ohlášky.

Drobné a různé ohlášky uveřejňujem pouze za, když peníze k objednávce přiloženy jsou. Za drobné ohlášky obyčejné velikosti, nepřesahující palec, čistého 15 centů za třikrát. Za stálé ohlášení, blahopřání, úmrtí a jiná, čistého $1.00 za palec na každé uveřejnění. Neboť by z nás příliš objednávek bylo, jak velkou ohlášku míti si přeje. Celý obláček na čtení dobu ohlášení se obětuje na uveřejnění.

Zásilky peněz

jsou nejbezpečnější, když se koupí na poště neb expressu "Money Order" a tyto nám se zašlou. Též v registrovaném dopise anebo poštovní bankovní jest zásilka jista. Kdo chce platiti "checkem" na bank, nechť zašle o 25 centů více, proto že tolik musíme platiti bance za kolekci, aneb dá koupi směnku (draft) na Omahu, Chicago nebo New York. Na místě drobných peněz přijmeme též i 2-centové kolky. Všechny zásilky nechť jsou zaslány pod jednoduchou adresou pouze takto:

Pokrok Západu,
Omaha, Neb.

Omaha, Neb., 30. července 1902.

Republikánský státní lístek.

Za guvernéra..... JOHN H. MICKEY
Za místoguvernéra..... E. G. McGILTON
Za pokladníka..... PETER MORTENSON
Za sekretáře..... G. A. MARSH
Za auditora..... CHARLES WESTON
Za školdozorce..... WILLIAM K. FOWLER
Za nejvyššího návladního..... F. N. PROUT
Za komisaře veř. pozemků... G. D. FOLLMER

V Evropě se zase mluví o odzbrojení, ale v Kruppových dělolijnách se pracuje o překot.

Asi 3,000 doutníkářů vyšlo v Manille na stávku. Vida, jak se ti Filipinci umějí rychle amerikanisovat.

Detektivové už mají aspoň—klobouk Tracyho, ale kdy bandita sám se jim dostane do rukou, to vědí bozi.

Ruský car chce prý poslouchat nyní svůj lid. Bylo by to rozhodně pro něj lepší, nežli když bude dále poslouchat své dosavadní rádce.

J. Pierpont Morgan popírá, že loďařský, jím ustavený, trust se rozpadne. Má prý ještě dost zlatého tmelu, aby ho udržel pohromadě.

Býci na chicagské burse se až do nedávna krmili kornou, nyní pro změnu krmí se zase ovsem. Jde jim to pořádně k duhu a rolnictvu také.

Lidé, kteří slyšeli, co Bryan povídá, jsou dle poslední jeho řeči, v Bostoně pronesené, aristokraté. Well, well, ani jsme nevěděli, že jest zde tolik milionů "aristokratů."

V těchto dnech se z New Yorku rozhlásilo, že někteří spekulanti na newyorské burse vydělali na akciích Rock Island dráhy 40 milionů. Teď, kdo ty akcie koupí, nalezne v nich hodně vody.

Tak Kansas má pouze třičtvrteční úrodu pšenice, ale ta třičtvrteční úroda znamená hodně. Kdyby se rozdělila na obyvatelstvo Spojených Států, tu by připadlo na každou hlavu jeden bušl pšenice.

Republikánská strana v Illinois zahájí svou kampaň řečí sekretáře války, který chystá prý na demokratickou stranu takovou řečnickou kanonádu, že strana tato už dnes zalezá za náspy lží a přikrucování.

Republikánský kandidát guvernérství v Nebrasce, Mickey, nalezl ve farmerství základ k svému blahobytu a k farmerství dosud lne celou svou duší, poněvadž ví, že farmerství učinilo Nebrasku tím, čím nyní jest. Mickey byl a jest praktickým rolníkem, který z vlastní zkušenosti ví, kde farmera střevíc tlačí a který rolník mohl by být tedy tak krátkozrakým, aby dal přednost před farmerem Mickeyem advokátu Thompsonovi?!

Již několikráte měli jsme příležitost poukázati na kolosální nevědomost chicagského Hlasatele a v minulém týdnu nalezli jsme zase jednu znamenitou ukázku této kolosální nevědomosti. Není prý divu, rozumoval Hlasatel, že má ocelářský trust tak veliký užitek, když si k němu prý pomáhá stálým snižováním mzdy svých dělníků. Tohle to napsal Hlasatel zrovna tři neděle po tom, *co ocelářský trust mzdu svým dělníkům dobrovolně o 10 procent zvýšil!* Časopisu tomu vším právem přezdívá se "Plácatel."

Povodně a neustálé lijáky, které přikvačily na Nebrasku zrovna v době, kdy bohatá úroda pšenice ozimky měla býti sklizena, způsobily dle odhadu znalců farmerům nejméně 2½ milionů dollarů škody. Jeden z největších znalců ve státu odhaduje, že farmeři státu Nebrasky ztratili tímto nadbytkem vody nejméně 2,000,000 bušlů pšenice a vedle toho utrpěli také ztráty na ceně tím, že jakost ozimky následkem dešťů byla poškozena. Úhrnná sklizeň pšenice ozimky se odhaduje přibližně na 45 až 50 milionů bušlů. Co se týče korny, tu vyhlídky dosavadní jsou dosud skvělé, vyjímaje na nížinách, kde pole byla zaplavena vodou. Na ovsu nepříznivá pohoda způsobila ztrátu asi 20 proc. z celé sklizně. Tak příroda svými nepěknými rozmary zmařila část nejskvělejších nadějí rolnictva Nebrasky.

V Londýně předešlé neděle zemřel John W. Mackay, jeden z nejbohatších Američanův, který byl pravým dítětem Štěstěny. On byl snad posledním z těch vysoko se vyvinavších devětačtyřicátníků, kteří v Californii hledali a nalezli své štěstí. Jeden z bývalých jeho společníků James G. Fair předešel Mackaye na věčnost v r. 1894 a James Flood zemřel před tímto a sice v roce 1889. Tato trojice narodila se v nejchudších poměrech a když odebrali se uchváceni zlatou horečkou do Californie, Mackay a Fair byli pouze osmnáctiletí hoši a Floodovi bylo sotva třiadvacet, a kromě svých pracovitých rukou a bystrých mysli neměli jiného kapitálu. Z počátku prožili v slunné Californii trpkou školu, konečně však se štěstí na ně počalo usmívati a každý z nich se stal mnohonásobným miliónářem. Z této trojice stala se peněžní knížata na pacifickém pobřeží a jméno Mackayovo a Fairovo spojeno bylo později s největšími průmyslovými podniky v této zemi. Dnes ta doba už minula, kdy pracovité ruce a bystrá mysl postačily k dělání milionů jako v začátcích průmyslového a obchodního vývoje této země.

Dle dosavadních zkušeností se odhaduje, že se obyvatelstvo Chicaga rozmnožuje ročně o 60 až 70 tisíc osob a mezi těmito osobami nalezá se mnoho mladých mužů z venkova, kteří přicházejí do onoho velikého města v naději, že se jim tam naskytá lepší příležitost k docílení výhodnější existence nežli na venkově. Veliká většina těchto mladíků jest však záhy ve svých nadějích zklamána, neboť každé veliké město jest přeplněno lidmi hledajícími lehčí práce a tak ti, kdož jsou tak šťastni, že naleznou nějakou práci, musí pracovati za nízkou mzdu a záhy přicházejí k poznání, že existence jejich jest existencí ode dne ke dni, s pranepatrnými aneb žádnými vyhlídkami do budoucnosti! Venkovský život má snad některé své nepříjemnosti, ale on poskytuje aspoň mladému pracovitému muži příležitost k neodvislosti. Ti, kdož se oddávají snům, že ve velkých městech lze získati snadněji bohatství a při méně práci, ti učinili by lépe, kdyby se z takových snů probudili a setrvali na tom venkově, který jest snad tišší a nemá tolik zpří. jemňovacích požitků, ale za to vede k samostatnosti a ke spokojenosti a ne k pouhému živoření, jako vede u mnohých život ve velkém městě.

Již bylo vydáno několik nespravedlivých zákazů proti dělnictvu od spolkových soudců, avšak ze všech těchto zákazů jest onen poslední, vydaný soudcem Jacksonem v Parkersburgu, W.Va., nejnespravedlivějším. Soudce Jackson v tomto svém zákazu, a pak v přisouzených od něho trestech pro překročení tohoto zákazu, okázal se býti úplným nástrojem kapitálu a proto také jeho jednání přijato v dělnických kruzích s výkřikem rozhořčení po celých Spojených Státech. Soudce Jackson dne 19. června vydal zákaz proti úřadníkům unie uhlokopův, že nesmějí přemlouvati dělníky pracující, aby zanechali práce, dále že nesmějí překážeti dělníkům pracujícím v žádném ohledu a konečně, že nesmějí ani odbývati schůze ani nějaké demonstrace blíže dolů, v nichž se pracuje. Vším právem vyslovil se president unie uhlokopů, Mitchell, že Jackson tímto svým zákazem zbavil členy unie všech občanských práv vyhražených jim konstitucí a že zbavuje je dokonce práva, aby chodili kde se jim zlíbí. Tento zákaz dokazuje, že jest již nejvyšší čas, aby se zakročilo proti takovýmto přemrštěným soudcům, kteří se domnívají, že jsou větší nežli sama konstituce Spoj. Států. Kdyby takovéto zákazy měly být uplatněny po celé zemi, tu by se každé dělnické hnutí stalo úplně nemožným. Kapitál se organisuje a spolčuje, dělnictvu však toto právo jest odebíráno na mnohých místech, jako nyní v západní Virginii, soudci, kteří překročují svoji moc, zbavujíce občany této země konstitučních jich práv. Jest nejvyšší čas, aby kongres učinil konec této vládě pomocí zákazů, neboť jest to hanbou pro naši republiku, jež se nazývá nejsvobodnější, ale zatím svoboda jest odpírána těm, kdož bojují za zlepšení své existence.

Strašliví kritikové—mizerní pracovníci.

William J. Bryan, nalezaje se na cestě do Bostonu, kam byl pozván jako jeden z řečníků k politickému banketu, zastavil se na této své cestě na východ v Chicagu a při té příležitosti prouesl tento náhled:

"V demokratické platformě mělo by se zaujmouti rozhodné stanovisko, pokud se týče monopolů, neboť jest nyní jisto, že republikánská strana nechce čeliti onomu zlu. Republikánská strana sice odsuzuje tyto monopoly hlučnými výrazy, avšak ona byla a bude jim "zamorgičována" za výměnu kampanního fondu."

V tomto svém výroku se opětně okazuje celý Bryan, jak jsme ho poznali z dvou minulých kampaní. Pravdě se vyhýbá jako čert svěcené vodě, ale za to rád používá lži, pak-li se mu hodí do krámu. Bryan hledí snižovati republikánskou stranu, aniž by bral zřetel na fakta, jaká nám podává minulost a v nichž se nejlépe označuje, jak která strana se zachovala vůči trustům.

Pokud William J. Bryan byl v kongresu a jeho strana nalezala se při vládním vesle, zrodilo se ve Spojených Státech 99 trustů s úhrnným provozovacím kapitálem $2,374,232,780.

Zvedl však Bryan té doby hlasu svého proti trustům a monopolům, pronesl kdy jediného slova proti těmto sdružením, jež vyrůstaly jako houby po dešti, odsoudil je někdy v kongresu?

Oh ne, tentokráte byl Bryan raněn slepotou, tenkráte trustů neviděl a byl věrným vůči nim, pokud strana jeho stála u vládního vesla. Jakmile však se stal kandidátem presidentství, tu se mu pojednou otevřely oči a on teprve viděl trusty a začal proti nim bouřiti.

Ačkoli v posledních 17 letech dem. strana měla více méně kontrolu v národní vládě po celých osm roků, ve všech těch osmi letech ani prstem nehnula proti nim a ani jediný zákon neprosadila k omezení tohoto zla.

Tato strana se vyhýbala opatrně této otázce a ponechala to republikánské straně, aby vypracovala a přijala zákony proti trustům a také republikánský president učinil prvé kroky proti škodlivým těm sdružením.

A jako jsme se přesvědčili z minulosti, tak se přesvědčíme i z budoucnosti, že republikánská strana se bude snažit rozřešiti tuto spletitou, důležitou trustovní otázku, kdežto demokratická strana bude—mluvit, tuze moc mluvit, jako obyčejně.

Republikánská strana bude pracovati a demokratická strana bude hledati chyby, republikánská strana bude hledět otázku tu upraviti tak, aby nebyl poškozen náš průmysl, náš obchod, naše dělnictvo a ostatní obyvatelstvo a demokratická strana bude po způsobu Bryanově mluvit, tuze moc mluvit, až už práce bude vykonána.

Divný sluha spravedlnosti.

Ačkoliv se zmiňujeme v našich redakčních poznámkách o nespravedlivém jednání soudce Jacksona, který odsoudil několik vůdců stávkujících uhlokopů v Západní Virginii pro překročení svého zákazu, tu musíme se vrátit k tomuto předmětu ještě v úvodním článku, poněvadž pozdější události vrhají zvláštní světlo na nespravedlivou spravedlnost, jak ji spolkový soudce Jackson v Parkersburgu, W. Va., čepuje:

Odsuzovací jeho výrok vzbudil takové rozhořčení po celé zemi, že zatykač proti sekretáři spojených uhlokopů, Wilsonovi, byl odvolán a Wilson nebude tedy postaven před přísnou tvář soudce Jacksona, který není sluhou spravedlnosti, ale sluhou kapitálu. Zatykač patrně musel být odvolán, poněvadž proti Wilsonovi nestávalo žádných důkazů, tak jako jich nestávalo proti ostatním obžalovaným a soudce Jackson neodvážil se připojiti novou obět k předešlým obětím své nespravedlnosti.

Sekretář uhlokopů, Wilson, prones! sice několik řečí od té doby, co Jackson vydal svůj zákaz, ale svoboda řeči, bohudík, nemůže býti zapovězena ani takovým soudcem jako je Jackson.

Dále se oznamuje z Parkersburgu, že jest ještě jedenáct případů, které mají býti projednávány proti některým stávkářům pro porušení Jacksonova zákazu, ale že distriktní spolkový návladní milostivě prý je nechá padnouti, pakli stávkáři se zaručí, že se žádného přestoupení Jacksonova zákazu více nedopustí.

Jaká to "velikomyslnost!" Jest-li se dopustili obžalovaní nějakých "zločinů," tu distriktní návladní nemá práva, aby obžalované zbavoval tímto způsobem zodpovědnosti; ale tato "velikomyslnost" jest novým důkazem, že se soudce i distriktní návladní bojí k předešlým nespravedlnostem připojiti nové a proto chtějí nechat žaloby padnouti.

Jak zjištěno, odsouzení vůdci stávkářů nedopustili se žádného překročení zákazu, kteréž by neslo trest v zápětí, neboť nebylo jim dokázáno, že by byli užívali násilí, ale celý jich "zločin" pozůstával v tom, že pronesli několik řečí, v nichž poukazovali na důležitost unie a chtěli sorganisovati uhlokopy dotyčného distriktu, aby se připojili k národní unii uhlokopů.

Dle toho je vidět, že ne stávkáři, ale soudce Jackson se dopustil násilí, když odsoudil stávkáře pro něco, co jest každému ústavou Spojených Států zaručeno a poněvadž Západní Wirginie jest jedním ze států Unie a konstituce bohudík trvá dosud v platnosti ve Spojených Státech, tu nikdo ne může býti poslán do vězení proto, že hájí a sdružuje otázku zorganisování práce svojí řečí a soudci Jacksonovi by mělo být naznačeno, aby resignoval s místa, na které—jak dokázal—nepatří.

Česká škola ve Fremont, Nebr.

V první své zprávě o zřízení české školy na zdejším ústavě slíbil jsem české veřejnosti podati výsledek školy té na konci školního roku. V níže uvedené zprávě podávám české veřejnosti i jiná fakta, jež mi částečně byla sdělena z hodnověrných úst a pak na základě mého vlastního pozorování. Účel těchto řádků není jiný, než upozorniti na různé nepřístojnosti, jež mezi Čechy americkými existují. Protož, prosím, nezazlete mi, jestli naleznete tu a tam ostřejší slovo. Chtěl bych zajisté viděti Čechy americké tam, kde býti mají a jsem přesvědčen, že v brzku také budou.

Vyučování v české škole bylo v zimním období jen v sobotu odpoledne. V letním období pak, na podnět pp. F. A. Štěcha z Milligan a J. J. Kolihy z Heun, zřídili jsme školu s denním vyučováním. A musím přiznati, že žáci české školy s denním vyučováním, ač učením přetíženi byli, školu pilně navštěvovali a dokázali, že kdo chce čas si uprázdnit pro předmět, pro který má lásku a zájem, vždy toho docílí. Ovšem kdo nedbá, ten vždy najde planou výmluvu, třeba že pak čas jinak promarní toulám se po městě, okouněním na "depot" a děláním často i ostudy Čechům.

President ústavu, pan W. H. Clemons, propůjčil nám místnosti úplně zdarma, vyučování bylo též zdarma, pouze nepatrný obnos za knížky učebné. Českou mluvnici probírali jsme postupem, jak se děje na školách v Čechách. Ovšem mnohým snad nechutnala, ti pak nechť vzpomenou sobě mluvnice anglické, zda ta jim nečinila větší obtíže.

Během roku 1901—1902 zdejší ústav byl navštíven 85 žáky původu českého.

Z těch po čas svého pobytu českou školu navštěvovalo pravidelně 42.

Nepravidelně 5 žáků.

Vůbec českou školu nenavštěvovalo 38 žáků.

Žáci české školy s denním vyučováním (od 1. července):

Slečny a pánové: Anna Feidlerova, David City; Anna Holanova, Clarkson; J. J. Koliha, Heun; Edward Kopáč, Wells; J. V. Krejčík, Pishelville; C. A. Otradovec, Dodge; Ferda Jelínek, Linwood; Karel Pospíšil, Prague; Růžena Šonkova, Schuyler; F. A. Štěch, Milligan; J. A. Řezníček, Morse Bluff; Anna Toušova a Marie Toušova, Cordova.

Žáci české školy se sobotním vyučováním:

Slečny a pánové: Josefa Bartkova, Jan C. Bartek a Karel Bartek, Weston; Edwin Bělský, Armstrong; Frank Dudek, Clarkson; Emma Hamouzova a Viktor Heinrich, Milligan; Edw. P. Homer a Marie Janovcova, Morse Bluff; W. F. Jelínek, Linwood; Jan Krise, Milligan; Otto Laušman, Verdigris; Ant. J. Menšík, J. V. E. Šavlík, Ant. Šavlík a Edw. Walla, Linwood; Frank Mach, Alois Šabata a Tomáš Šimánek, Plasi; Gustav Matoušek, Butte; Emil Petr, Clarkson; Wm. Racek a Žofie M. Vyhlídalova, Morse Bluff; R. L. Řehucha, Bruno; M. F. Soukup, Milligan; Josef R. Šimerka, Abie; Frank Tomeš, Touhy; Josef F. Votava, Oktavia; Marie Viternova, Armstrong.

Nepravidelně českou školu navštěvovali:

Slečny a pánové: Bohuslav Dvořák, Oktavia; J. S. Hanzel, Dodge; Millie Procházková a Růžena Procházkova, Prague; Josef Tomeš, Touhy.

Českou školu vůbec nenavštěvovali:

Slečny a pánové: Josie Beránek a Emil Loukota, Milligan; Frank Beznoska, Anna Hines, Sophia Novák a Ernest Tomasek, Morse Bluff; Frank Čejka, Ant. Virgl a Ferd. Pascal (Pacal), Weston; Annie Dobruvsky, Brainard; Rose Hurt, Edward Hurt, Frank Kodad, Wm. Malovec a Louis Vavrina, Abie; Fanny Hruza, Lucile; John Chleboun, Ant. Ruzicka a Lucie Swoboda, Clarkson; Anna Fiala, David City; Venceslaus Kavan, Touhy; Linnie Kopishka, Dodge City; Emil Kolar a Mary Kolar, Verdigris; Anna Kositzky a Barbara Levy, Niobrara; Anton F. Mensik a Emil Ruzicka, Linwood; Julia Malacek a Carrie Vavra, Schuyler; Frank Potmesil, Dunlap; Julie Rausar, Omaha; Mary Sedlacek a Francis Sedlacek, Rogers; Wm. Sucha, Leigh; Manda Swartz a Goldie Stotka, Fairmont; Stella Foldova, Heun.

(Prohlédne-li čtenář laskavě jména těch žáků, kteří školu nenavštěvovali, tu jistě domnívá se, že vidí samá anglická jména, ne-li dokonce irská).

Ze seznamu tohoto patrno, jak velký zájem byl mezi žáky o českou školu. Že škola ta stála za více než za "good for nothing", jak jedna "taky Češka" se vyjádřila, vysvítá z následujícího příkladu: Pan Edward Kopáč z Wells, když začal českou školu v zimě navštěvovati, neznal ani písmenka českého a nyní dovede nejen čísti, ale i pravopisně psáti česky. Ovšem, že svou vlastní pílí toho docílil, a ty, kteří nedbají, těžko nutit. Však kdyby si žáci nic jiného nebyli odnesli ze školy té, jen pouze uvědomění, že jsou Čechy, a že se nestydí za to, že jsou zplozeni českými rodiči, dosti by si byli odnesli. Mnozí se však ani nepřišli podívat do školy. Jedni se studu, by se "neprozradili", že jsou Čechy, a druzí styděli se za to, že nenaučili se ještě ani česky čísti. Jedna slečna při zřízení české školy pravila, že se jí hodina nehodí, a když jsme vyučování k vůli ní přeložili na hodinu, aby se jí hodila, nepřišla také. Ovšem, ona již česky umí, neboť když chtěla žádat českého p. "direktora" "o školu", tu si nechala psaní napsat mně, neboť sama neuměla. Za to ale měla času dosti se svým "milánem" brousiti po městě.

Jiní a jiné opět volili raději sladkou zahálku než něčemu se přiučiti. Snad se obávali, že by byli příliš moudrými, kdyby se naučili ještě trochu česky psáti. Inu, komu není zhůry dáno, ten v apatyce nekoupí, a do Kopidlna (městečko v Čechách) pro rozum je z Ameriky tuze daleko. Mnohé snad nepřišly, poněvadž musely příliš mnoho času věnovati na malování svého obličeje, domnívajíce se, že pak spíše chytí na to své líčidlo nějakého toho "okouna".

Kde hledati příčinu, proč škola česká byla navštívena pouze polovinou českých žáků? Pouze v jich neuvědomělosti a studu—zváti se Čechy. Vždyť mnozí z nich přímo styděli se za to, že mají české jméno. Což jest to poctivé české jméno hanbou? Proto snad, že některý nevědomec ve své nezměrné bibosti pohlíží na Čechy přes rameno? Což nepřispíval, nepřispívá a nebude přispívati národ český velkou hřívnou na onu velkolepou stavbu lidskosti a světového pokroku, jako kterýkoliv národ na světě? Není naše intelligence uznána jednou z nejlepších ve světě? Nejintelligentnější národ na světě, národ francouzský, uznal již dávno, že Češi patří mezi nejpřednější spolubudovately lidského pokroku. Češi nemusí se styděti nikdy a nikde za svou národnost. Národ, ze kterého vzešel Jan Hus, Jan Žižka, Jan Amos Komenský a celá řada předních a vynikajících světových učenců, umělců a odborníků, nemůže nazván býti národem inferiorním. Nauka o superioritě národů jest jen hrdý sebeklam pseudovědy národů germánských. A mluva česká zní jak budba, plna sladkých zvuků, že i chladná srdce k citu rozechvěje, a jak lahodně se v řeči české pěje, jak řečí sborů andělských by byla. V drahé mluvě naší uloženy jsou poklady hudby, jak dosvědčují nadaní čeští hudební mistři, jako: Dr. Dvořák, F. Ondříček, Jan Kubelík, Jaroslav Kocian a j. V ní vytvořena jsou vzletná díla básnická, jako: Jaroslava Vrchlického, Svatopluka Čecha, J. S. Machara a j., díla vynikajících učenců v každém odvětví vědy, jež vyrovnají se všem dílům světových velikánů.

O jistě naše drahá řeč dočeká se šťastnější sudby! Milujme vroucně svoji mateřštinu, jí učme dítky, aby věčně žila, by byla rodnou mluvou všech našich příštích pokolení.

Vlastní příčina leží však ve školách. Divím se velmi, že v českých osadách, aneb tam, kde Češi jsou ve většině a rozhodují o volbě učitelů, nežádají, by tito byli schopni vyučovati též češtině, tak jako činí Němci na svých školách. Vždyť učitelové pak sami snažili by se, aby dostáli požadavkům na ně kladeným. Či domníváte se, že snad toho není zapotřebí! Neškodilo by to věru ve vyučování anglickém ani dost málo, naopak získalo by se tím jen. Mohou-li žáci věnovati čas mrtvé latině, proč by nemohli věnovati 3—4 hodiny týdně krásné, živé, zvučné češtině? Vždyť jsou z toho výhody mravní i hmotné pro každého. Dítě naučilo by se více vážiti si nejenom řeči svých rodičů, ale i jich samých. Vždyť tak málo úcty a lásky k rodičům našel jsem u dětí v Americe rodilých. Hmotný užitek přinese každému znalost dvou řečí, zejména těm, kteří věnují se obchodu. To ocení dítě teprve později v životě. "Kolik jazyků člověk zná, tolik duší má", praví jedno staré přísloví.

Není tomu dávno, co firma Swift & Co. v Omaze hledala za velmi skvělých podmínek a při velikém platu českého korrespondenta. A ani jediný z Čecho-Američanů zde rodilých, nemohl se o místo to ucházeti.

Z toho vidno, že i na naši "popelku" časem dochází, a že jest výhodno i tu dobře znáti.

Slečna Mařenka Přibylova z Linwood diví se, proč je málo Čechů na vyšších ústavech zde v Americe? Příčinu lze hledati ve škole. Velké procento českých studentů nemá patřičného průpravného vzdělání ze škol obecných. Mnozí snad byli přidržováni doma k práci a neměli příležitosti školu navštěvovati (ač těch jest velice málo, neboť ku cti českým rodičům slouží, že skoro všichni, až na malé výminky, dbají, by děti do školy chodily), mnohým pak škola se znechutila (jak mi bylo od mnohých žáků sděleno), jelikož měli neschopného učitele. Velmi mnoho učitelů zde postrádá patřičného vzdělání, jak pak mohou je přenésti na své svěřence? Mnozí z nich nepokračují s duchem času a vyučují dle zastaralých method vyučovacích. Učitel, chceli docíliti zdárného výsledku, musí se přispůsobiti době a s ní zároveň pokračovati. Proto přední povinností každého pokročilého státu jest, by zaopatřil si učitele schopné, vzdělané a aby občané při volbě učitelů neohlíželi se na všelijaké osobní známosti. Vždyť tím pak sami jen trpí. Ovšem, mají-li mezi známými učitele, jenž schopnostmi a vzděláním může měřiti se s každým druhým, tu lépe jest dáti přednost takovému známému, než neznámému. Ovšem, učitel taký musí pak býti též náležitě, ba dobře odměněn za svou těžkou a zodpovědnou práci. Dostane-li se učiteli pouze platu, že "jen tak tak dělá živobytí", tu ovšem nelze očekávati, že věnuje všechnu sílu a snahu svou škole. Za málo peněz, málo muziky. Co ušetříte na učitelích, utratíte desetkráte na svých dětech. Vždyť učitel jen dobře placený vynasnaží se ze všech sil býti škole ku prospěchu. Zaměstnávejte na svých školách pouze ty nejlepší učitele, jaké možno pro školy obecné dostati, platte jim dle jich schopností a shledáte, že vzejde z toho prospěch nejen vám, ale všem příštím pokolením. Vždyť jen dobrá škola vychovává dobré a řádné občany, jichž velká, svobodná obec americká pro rozkvět svůj má zapotřebí. Kde není dobré školy, tam není a nemůže býti řádných, rozšafných a vzdělaných občanů. Žáci, kteří odnesou si nechuť k učení ze školy obecné — následkem špatného a neschopného učitele, nemohou ovšem nikdy míti lásky a pochopení k učení na vyšších ústavech. Mnozí rodičové rádi by věnovali slušný obnos na další vzdělání dítek svých, jen kdyby tyto dbaly. Neškodilo by také věru trochu víc snahy a touhy po vyšším vzdělání mezi českou mládeží zde.

Slyšel jsem nejednou, že prý mezi námi Čechy zde je málo intelligentních lidí, a proto prý na nás "občané" jiných národností hledí přes rameno. Při také příležitosti vždy přesvědčil jsem dotyčné "občany" o opaku. Jedna smutná pravda jest, že, jestli mezi Čechy usadí se vzdělaní krajané, kteří schopnostmi svými vynikají nad druhé, dovedností a přičinlivostí svou získali si snad i jmění a snaží se pracovati pro dobro a prospěch svých krajanů, tu najde se vždy dosti závistníků, kteří z nevědomosti hledí při každé příležitosti je snižovati, pomlouvati a všemožným způsobem ničí jejich existenci. Tu pak není divu, že předáci naši zklamáni a roztrpčeni odcházejí mezi cizince raději, nemohouce pohlížeti na to, jak lecjaký tlučhuba, jenž vloudil se lichocením aneb jiným podlým způsobem do přízně krajanů, vede rodáky jako ovečky. Takový bývá vděk těm, kteří snaží se přivésti krajany v popředí všech jiných občanů amerických.

Ne právě s radostí četl jsem článek v tomto časopise, zaslaný jedním krajanem, v němž si stěžoval, kde mohl býti, kdyby byl uměl anglicky. Tak však může zpívat každý přistěhovalec. Kolik ze všech těch milionů přistěhovalců, kteří se v Americe usadili a usazují, znalo a zná anglicky? Jest tudíž povinností každého občana, by naučil se jazyku v zemi vládnoucímu a že to není snadné, naučiti se novému jazyku za několik měsíců, jak mnozí tvrdí, uzná každý soudný člověk. Však při tom nechť nevzdává se svého rodného jazyka, a takřka neproklíná, že řeč, již ho matka učila, byla příčinou jeho nezdaru. Příčinu nezdaru nechť hledá každý v sobě.

Mimoděk na mysl mi přicházejí slova jednoho dovedného a oblíbeného vojenského lékaře, jenž více než 25 let ztrávil s posádkou mezi Němci a jenž u příležitosti tázán byl: "Pane doktore, řeknětě upřímně, jaká toho příčina, že zůstal jste dobrým Čechem a hrdě vždy hlásíte se, a často k vaší vlastní škodě, k národnosti české?" Jeho hrdá odpověď zněla: "Plil bych ve tvář drahým svým rodičům, kdybych činil jinak." Slova ta, ač německy pronešena, nevymizí mi nikdy z paměti.

Nemohu opomenouti podati též smutný příběh, jehož jsem byl svědkem, s jedním ze zdejších Čechů. Zvláštní náhodou nalézal jsem se ve třídě, když do téže vstoupila elegantně oděná dáma. Pan "profesor" poznal v ní ihned jednu ze svých bývalých žaček. Za rozmluvy tázal se: "Ještě svobodna?" "Nikoliv, jsem provdána," zněla odpověď. "Což, nezměnila jste své jméno?" "Ano, ale já si vzala jen Čecha a proto jsem vám řekla raději své rodné jméno," odvětila dáma ona s hlubokým zarděním. (Ubohý manželi, neznělo ti tehdy notněji v uších?) Pan "profesor" ihned pochopil situaci a více se netázal. Po hodině však tázal se mne, proč to je, že někteří stydí se za své české jméno, že podobného případu byl svědkem několikráte. Vysvětlil jsem mu, jak uměl jsem nejlépe, a dodal: "Blahoslavení chudí duchem, neboť...." a pán "profesorovo" "that's right", ukončilo naši rozmluvu.

Jsem přesvědčen, že všichni žáci české školy zdejší ponesou si dobré uvědomění svého původu českého domů mezi své milé a že šíříti je budou mezi svými krajany. Oni dokázali, že valná většina osadníků Česko-amerického Západu patří mezi Čechy uvědomělé a že jako jejich tatínkové osvědčují bodrou ryzí českou povahu přispíváním na nadaci Kubelíkovou, tak že oni jsou hodnými dětmi svých otců a matek.

Odjíždějte v příštích dnech do Evropy, byth v krásné Paříži ve studiích pokračoval, nemohu opomenouti vzdáti srdečné díky všem svým milým žákům zdejší české školy za jich pilnou návštěvu a laskavou pozornost. Ujišťuji, že chvíle ve zdejší české škole ztrávené čítati budu mezi nejšťastnější chvíle života. Doufám také, že prostřednictvím "Pokroku Západu", jehož dopisovatelem budu, budeme ve stálém styku. Až jednou vrátím se po létech opět do rodné vlasti, s velikou radostí vypravovati budu rodákům o statečných a upřímných Češích Amerického Západu.

Přeji všem z upřímného srdce mnoho štěstí a zdaru v životě a prosím, by uchovali v dobré paměti mne, tak jako já uchovám vždy je a volám jim upřímné české "Na zdar!" J. D. Ed. Navrátil.

¶ V Chicagu přišel ve středu min. týdne nešťastnou náhodou o život 52 roky starý krajan František Novotný z č. 157 Bunker ul. Novotný ještě s několika jinými dělníky povolán byl p. Janem Šrámkem z č. 442 Clinton ul., aby opravili komín na třípatrové jeho budově, jenž byl zasažen bleskem a rozbit. Byli s opravou hotovi a Novotný čistil ještě vodní rouru, do níž napadaly kousky cihel a malty, když pojednou ztratil rovnováhu a střítil se s výše 30 stop na dlažbu, kdež zůstal v bezvědomí ležet. Pádem zlomil si levou ruku a levou nohu a mimo to zranil se též vnitřně. Byl dopraven do nemocnice, kdež asi po hodině zranění svému podlehl. Zesnulý krajan zanechává zde manželku a pět dítek.